



# Európa nyelve – a fordítás

avagy

minden amit az uniós fordításról tudni akartál...

Dr. Borzsák Levente

Európai Parlament

Személyzeti Főigazgatóság

[levente.borzsak@europarl.europa.eu](mailto:levente.borzsak@europarl.europa.eu)

Szeged, 2010. április 1.



## ■ Multidisciplinary group on organised crime



# Három különböző munkahely...

## Strasbourg



## Luxembourg



## Brüsszel





- 27 nemzet
- sokféle kultúra
- 23 nyelv







# Az EPben dolgozók számának alakulása



**1952 → 37**

**1979 → 1995**

**1984 → 2966**

**2006 → 5801**

**2009 → 6081**

**2010 → 9028**



# Két párhuzamos struktúra...

## Politikai struktúra

- 736 MEP
- 7 képviselőcsoport



EPP-ED



S&D



ALDE/ADLE



Greens/EFA



ECR



EUL/NGL



EFD

+

Függetlenek



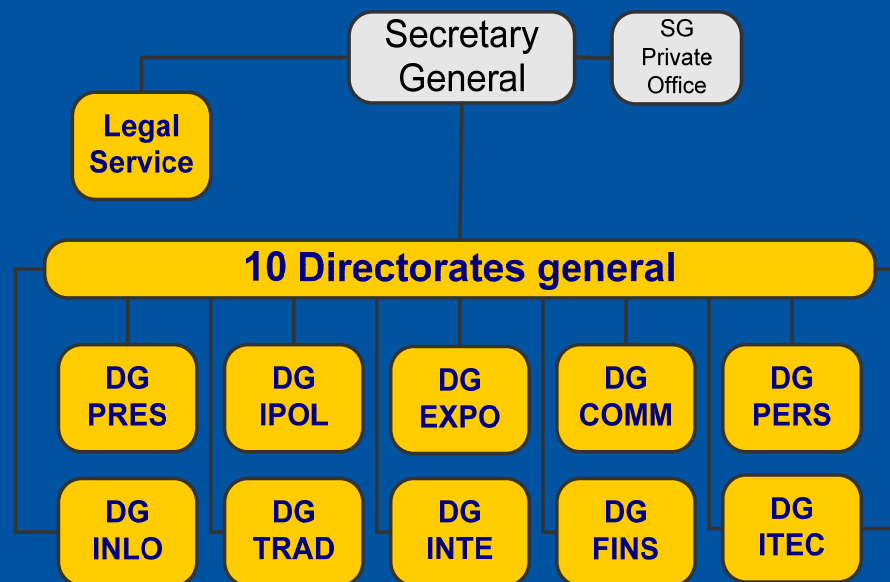
Jerzy Buzek  
Elnök

Klaus Welle  
SG

22 Parlamenti  
szakbizottság

## Adminisztráció

- Főtitkár
- 10 Főigazgatóság
- Jogi Szolgálat





**Az Európai Unióról szóló Szerződés  
a tagállamok  
valamennyi állampolgára számára  
egyenlő bánásmódot  
biztosít.**



# A hivatalos nyelvek számának bővülése

1952 → 4

1973 → 7

1981 → 8

1986 → 10

1995 → 12

2004 → 20

2007 → 23







Európa nyelve - a fordítás





# Az Európai Parlament tevékenysége a maximális soknyelvűség jegyében zajlik



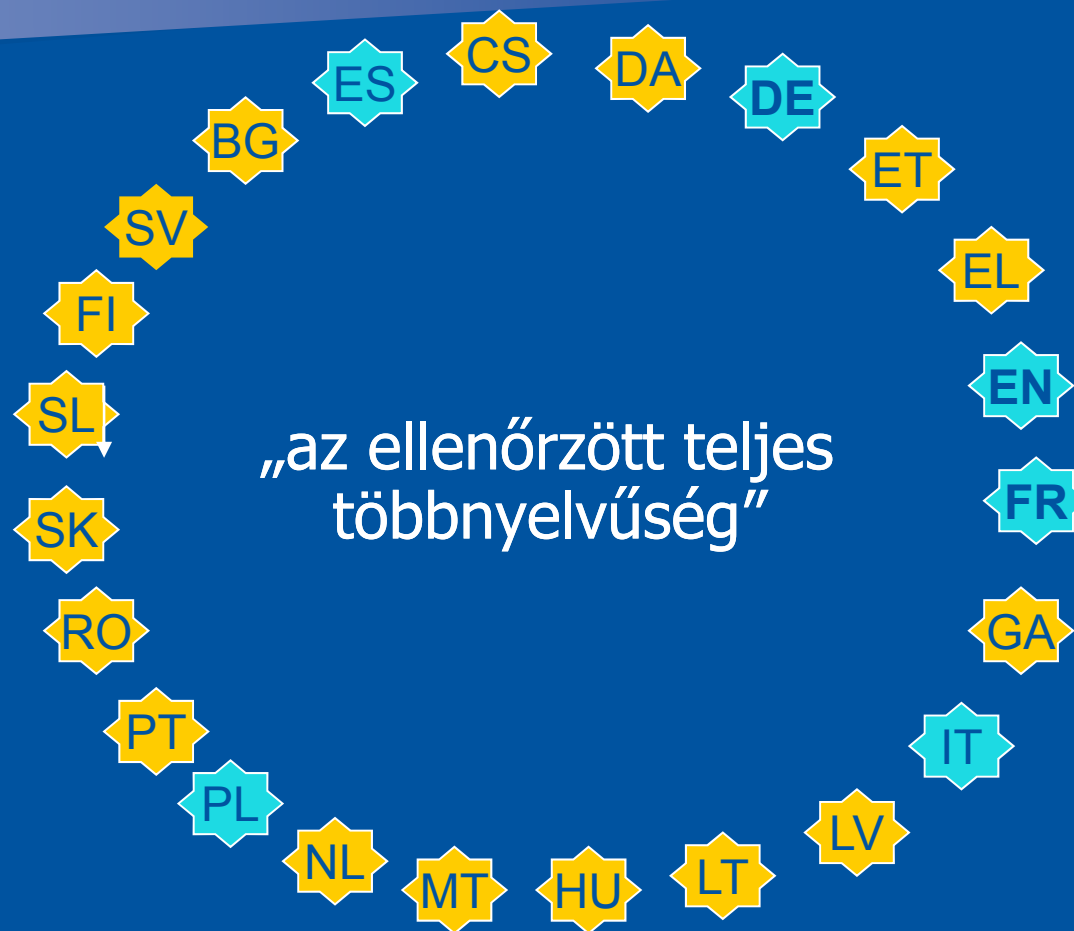


## A többnyelvűség költségeit azonban keretek közt kell tartani ...

- Külső fordítók/tolmácsok alkalmazása (25-30%)
- Prioritások felállítása
- „Pivot” nyelvek alkalmazása



## ... a bábeli kavalkádot el kell kerülni







# TÉNYEK ÉS SZÁMOK

- ❖ **800 magasan képzett fordító**, akik teljesítették a hivatalos, nyílt versenyvizsga szigorú követelményeit
- ❖ Évente összesen **1,5 millió oldalnyi** lefordított szöveg (ez a brüsszeli telefonkönyv 1200 példányának felel meg)
- ❖ Jelenleg mintegy **200 gyakornok** évente



# A fordítói-terminológiai készségek

- a célnyelv és a forrásnyelv magas szintű ismerete
- informatikai eszközök megfelelő alkalmazása
- az adott szakterület ismerete – szakosodás korlátai – személyügyi politika - helyettesítés
- Információkezelés (gyors hozzáférés)
- terminológiai kutatási, elemzési, szóalkotási mechanizmusok ismerete
- Avis de vacance – jogász-nyelvész, fordító



# Az euroterminológia definíciója

- Az EU hivatalos honlapja:

*Az uniós intézményekben dolgozók és a média képviselői által használt azon szavak és kifejezések összessége, amelyeket csak ezek a szakemberek értenek és amelyek **a nagy közönség számára nem feltétlenül érthetők.***

- Wikipedia:

*Az Európai Unió terminológiája. Gyakoriak e terminusok között az euro- előtaggal képzett elemek. Megtalálható itt számos, az Európai Unió politikai struktúrájával kapcsolatos **szokatlan** kifejezés.*

- Ramsey: Eurojargon:

*Az Európai Unió terminológiájának és akronimáinak összessége, amelyet az uniós szakemberek használnak, és amely sokszor **nehezen követhető a kívülállók számára.***



**B7-0091/2010**

**Az Európai Parlament állásfoglalása az Európai Parlament és a Bizottság közötti keretmegállapodás következő parlamenti ciklusra vonatkozó felülvizsgálatáról**

*Az Európai Parlament,*

- **tekintettel** a Barroso úrnak a Bizottság elnökévé történő megválasztása tárgyában tartott 2009. szeptember 16-i szavazásra,
- **tekintettel** a Bizottság megválasztott elnöke által 2009. szeptember 3-án bemutatott, a következő Bizottságnak szóló politikai iránymutatásokra,
- tekintettel a Bizottság megválasztott elnöke által a Parlament előtt tett 2009. szeptember 15-i, és az Elnökök Értekezlete előtt tett 2009. november 19-i nyilatkozatra,
- **tekintettel** az Európai Parlament és a Bizottság közötti kapcsolatokról szóló jelenlegi keretmegállapodásra<sup>[1]</sup>,
- tekintettel a jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodás<sup>[2]</sup> Bizottság és Parlament által történő végrehajtásának jelenlegi gyakorlatára,

....

A. **mivel** az Európai Parlamentnek és a Bizottságnak szorosan együtt kell működnie a „közösségi módszer” sikeres és hatékony használata érdekében, és különösen annak biztosításáért is felelnek, hogy az Unió többet jelentsen alkotóelemeinek összességénél,

....

1. **üdvözli** a Bizottság megválasztott elnökének azon új, a következő Bizottságnak szóló politikai iránymutatásokban szereplő javaslatát, hogy „egyedi partnerséget” hozzunk létre az Európai Parlament és a Bizottság között, amelynek célja az elkülöníthető európai érdekek meghatározása és érvényre juttatása, valamint a megújult Európai Unió első sarokkövének letétele a Lisszabon utáni korszakban;
2. **felszólít** az Európai Parlament és a Bizottság közötti, a két intézmény közti kétoldalú kapcsolatokat szabályozó keretmegállapodás lehető legkorábbi felülvizsgálatára, a Bizottság megválasztott elnöke, Barroso úr által vállalt kötelezettségeket véve kiindulópontul;

....

5. **utasítja** elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást az új Bizottságnak.

<sup>[1]</sup> HL C 117. E, 2006.5.18., 123.o.

<sup>[2]</sup> HL C 321. E, 2003.12.31., 1. o.



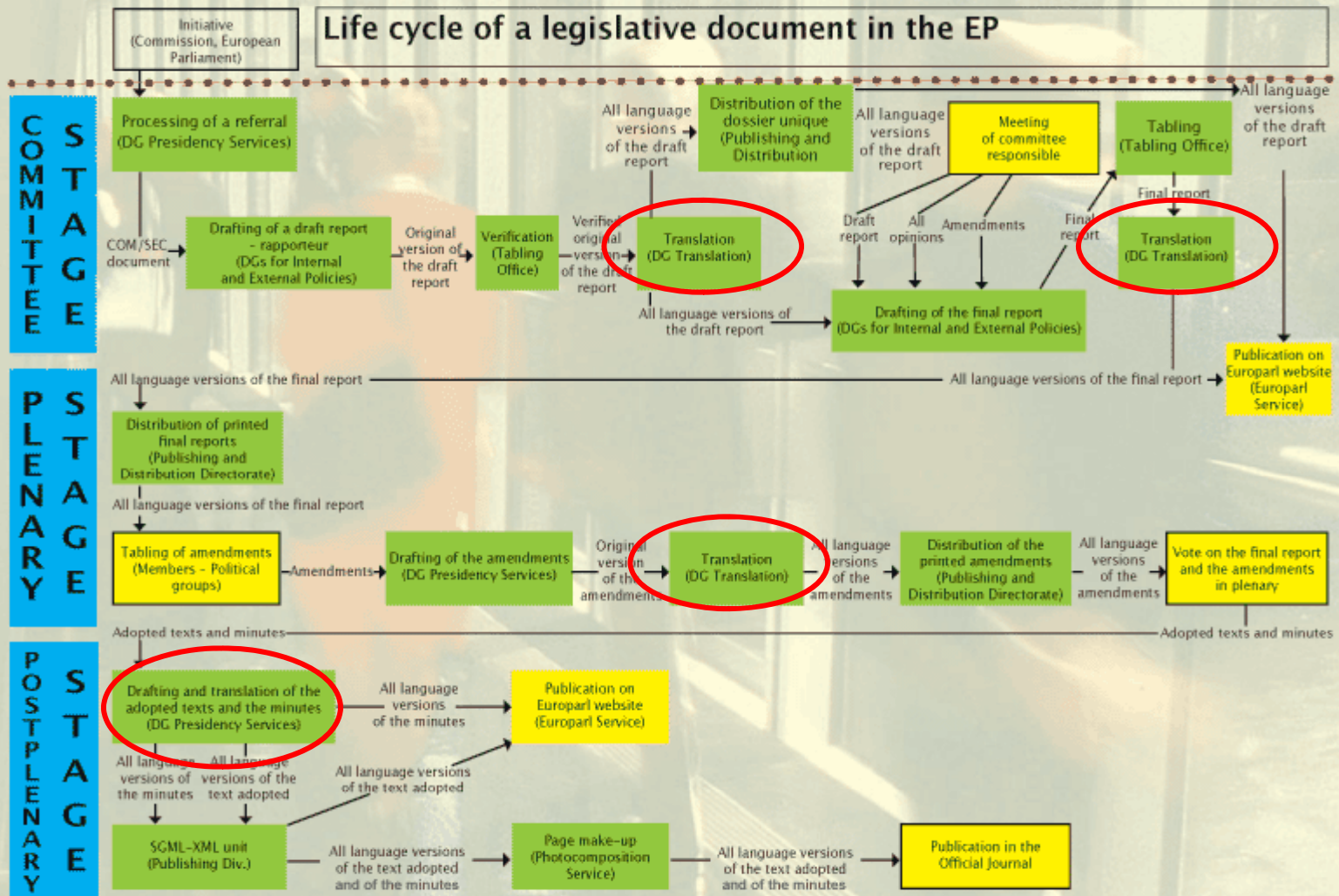
# Zűrzavar? Komplexitás?

- Uniós nyelv helyett uniós nyelvezet a polgár tájékoztatása – eltávolodása?
- Alapismeretek hiánya → szakszavak beáramlása a köznyelvbe a szakmai tartalom nélkül → bizonytalanságérzet
- Egyszerre több szintű szakmai szövegek (uniós, jogi, szakpolitikai)
- Sajátos szövegfelépítés, megszővegezési problémák
- Terminológiaalkotás és -rögzítés
- Intézményi sajátosságok
- Hosszú és összetett eljárási folyamat





## Life cycle of a legislative document in the EP



15/05/2004



# Intézményközi terminológiai folyamat

*Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról*

## **A terminus nyelvi formájának megváltozása:**

Bizottsági javaslat → kihirdetett jogszabály

- „non-refoulement”: *belépés meg nem tagadása* → *visszaküldés tilalma*
- „entry-ban”: *ismételt belépési tilalom* → *beutazási tilalom*
- *harmadik ország állampolgára* → *harmadik országbeli állampolgár*
- „return”: *visszatérés* → *kiutasítás*



# Gyakorlati vonatkozások

Kell-e, lehet-e változtatni?

ISO 704:2000: „A jól bevált használatot kell követni. Az általánosan elfogadott és használt definíciókat kényszerítő okok hiányában akkor sem szabad megváltoztatni, ha nem tökéletesen lettek megalkotva.”

- a kifejezés zavart okoz a rendszerben

- reflection paper – vitadokumentum
- discussion paper – vitadokumentum? → vitaanyag

- nyelvileg elfogadhatatlan:

Kommunikáció és Innováció Intézet →

*Kommunikációs és Innovációs Intézet*

– Mikor, mit mérlegelünk, ha választani kell

- Hogyan választunk a meglévő terminusok közül
- Hogyan használjuk fel a forrásokat



# Források

- Alapdokumentumok
- IM terminológiai adatbázisa  
([www.mobidictionary.hu/scripts/eujog/](http://www.mobidictionary.hu/scripts/eujog/))
- IM útmutató
- EUR-Lex  
(<http://eur-lex.europa.eu/>)
- TRADOS, ELISE, Euramis
- IATE  
(<http://iate.europa.eu>)
- ÁK (magyar-európai terminológia)
- Internetes kereső oldalak



# Küldetés

- Küldetés: nyelvileg, jogilag, szakmailag és politikailag korrekt dokumentum előállítása

- **Nehézségek**

Szereplők nagy száma: egy időben kell megfelelni minden szereplőnek és minden „lehetséges” olvasónak

- politikus
- szakértő
- jogász
- fordító/terminológus/nyelvész
- polgár
- Összetett folyamat
- Információáradat kezelése
- Időtényező
- Egyszerre rengeteg szempont figyelembe vétele





# Példák

***" 2010-től kezdve a tagállamok dönthetnek úgy, hogy a rizs-, fehérjenövény-, szárított takarmány- és hajasgyümölcs-termelőknek járó különleges támogatásokat függetlenné teszik a termeléstől."***

hangsúlyozza, hogy az Unióhoz történő csatlakozás a reformok kovásza volt, és a Románia által a megállapodások értelmében felvállalt erőfeszítések hozzájárultak az ország modernizálásához és demokratizálásához, mindazonáltal úgy ítéli meg, hogy ez a folyamat még távolról sem tekinthető befejezettnek,

Alapjogi csarta

Report on the proposal for a decision of the European Parliament and of the Council on mobilisation of the European Globalisation Adjustment Fund, in accordance with point 28 of the Interinstitutional Agreement of 17 May 2006 between the European Parliament, the Council and the Commission on budgetary discipline and sound financial management

Jelentés: az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapnak az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság közötti, a költségvetési fegyelemről és a pénzgazdálkodás hatékonyságáról és eredményességéről szóló, 2006. május 17-i intézményközi megállapodás 28. pontjával összhangban történő igénybevételeiről szóló európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló javaslatról

Freedom of press in Zambia Report : (of the European Parliament on the)

Ssz Zambiában/ Az Európai Parlament jelentése a zambiai sajtószabadságról/a ssz. Zambiai helyzetéről/



# Fordítási és Kiadási Főigazgatóság



<http://www.europarl.europa.eu/>

<http://europa.eu/epso>



...de sosem merted megkérdezni





# Előnyök és hátrányok

- Csapatmunka több nyelven
- Nyelvújítás, szavak alkotása
- Szakosodás, szakbizottságok
- Intézményközi együttműködés
- Rálátás az EP teljes tevékenységére
- Kiemelt hely a plenárison
- Korlátozott bepillantás a jogalkotásba
- Hosszú folyamat szűkös határidőkkel
- Elveszünk a részletekben
- Kiemelt fizetés



# Köszönöm a figyelmet!



Európa nyelve - a fordítás